

Zondag 2 juli 2023
tweete van de zomer
viering van Schrift en Tafel

Lezing uit het eerste testament: Jeremia 29,1.4-14

*Lied: 'Wees stil en weet: ik ben uw God': **lied 887***

Evangelielezing: Matteüs 10,34-42

*Lied: 'Heer, zie ons aarzelend staan': **lied 349***

Overweging (Ellie)

Een goede vriend gaat door een moeilijke tijd. Hij zat al lang tegen zijn grenzen aan te duwen. Hij bleef zijn werk doen – maar het ging hem steeds zwaarder af. Hij zag er steeds meer tegenop om de verantwoordelijkheid te dragen die bij zijn werk hoort. Ik ben een kei in mijn vak, wist hij. En toch. Hij werd steeds banger. Kleine problemen brachten hem uit zijn evenwicht. Slapen ging steeds moeizamer. Toen stortte hij in. De trigger was zijn echtgenote. In een intensief gesprek zei zij tegen hem: stop met me te claimen. Ga op je eigen benen staan. Je bent mijn man – niet mijn kind!

Een zwarte tijd brak aan. Doodmoe was hij. Alle energie was op. Na weinig inspanning kwam er al een dreun in zijn oren. Hij moest zich ziek melden, kon zich nog geen tien minuten concentreren. Wat voelde hij zich ongelukkig. Ook vanwege het bedrijf dat hij nu in de steek liet.

Maar tussen de zwarte momenten door was hij vastberaden. Het moest anders. Er moest iets veranderen. Maar wat? En hoe?

Hij begon door te krijgen hoe hij zijn echtgenote steeds om bevestiging vroeg. Als hij iets had gedaan in huis, zei hij dat tegen haar. Zijn neiging was om dan te wachten op een aai over zijn bol. Hij begreep dat hij daarmee moest stoppen. Dat dat een deel was van zijn claimgedrag. Dat hij de tevredenheid uit zichzelf zou moeten halen.

Het was heel hard werken. Niet meer steeds die bevestiging zoeken – dat ging nog redelijk goed. Maar hoe kon hij bevestiging uit zichzelf gaan halen...? Hij zocht er hulp bij. Innerlijke wonden werden besproken. Hoe hij vroeger het slachtoffer was van pesterijen. Hoe eenzaamheid in zijn jeugd er in heeft gehakt. Hoe de vroege dood van zijn ouders een rol speelde. Hij kreeg in de gaten dat de demonen in hemzelf, die stemmetjes die hem zeiden dat hij de moeite niet waard was en dat hij er beter niet kon zijn, vooral gingen spreken als hij moe was. En weerloos. Dan was het zaak zo snel mogelijk rust te zoeken. Als hij zich goed voelde, zette hij er andere gedachten tegenover – en probeerde hij stukje bij beetje te gaan geloven in zichzelf. In zijn waarde voor zijn gezin. In zijn waarde als mens.

Het was en het is een lange weg. Een weg van ups en downs. Regelmatig is het een gevecht. Hard werken en knokken.

Waarom vertel ik dit?

Omdat ik hieraan moet denken bij de woorden van Jezus. En trouwens ook bij die van Jeremia. 'De vijanden van de mensen zijn hun eigen huisgenoten,' zegt Jezus. Ja, misschien wel heel nabije: onze eigen inwendige huisgenoten. Onze spoken en demonen, die zich tegen ons keren wanneer we ons niet fit voelen.

En Jeremia schrijft over geduld. 'Als er in Babel zeventig jaar voorbij zijn, zal ik naar jullie omzien.' Het kan heel lang duren voordat er echt verandering merkbaar is. Maar die komt zeker. Ik laat je niet in de steek – zegt God.

En die nare woorden dan?, kun je vragen. "Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard"; "ik kom een wig drijven tussen een man en zijn vader, tussen een dochter en haar moeder en tussen een schoondochter en haar schoonmoeder"... we schrikken hiervan. Dit valt toch niet allemaal gelijk te stellen aan een inwendige strijd met onze eigen spoken en demonen?

Laten we niet vergeten wanneer het evangelie geschreven werd. Dat was tenminste 50 jaar na de dood van Jezus. Inmiddels waren er allerlei kleine christelijke groepen ontstaan. Er kwamen spanningen. Een minderheid van de Joden werd aanhanger van Jezus. Soms liep de scheiding tussen Jezusaanhangers en niet-Jezusaanhangers dwars door families heen. De

kleine groep voelde zich honderd procent Jood en tegelijk door Jezus geïnspireerd. De grotere groep vond elke vorm van geloof in Jezus als de Messias een godslastering.

Jezus voorspelt dit. Alhoewel? Misschien zijn deze woorden hem later wel in de mond gelegd. Maakt weinig uit. Ze spreken in elk geval van een toenemende spanning die scheiding brengt in families.

En kennen we dat niet uit de geschiedenis? Het is later nog wel eens gebeurd. Denk maar aan de 16de eeuw, de tijd van de Reformatie. Of aan de Vrijmaking in 1944. Of aan het ontstaan van de PKN in 2004. Ook toen ontstonden scheuringen die dwars door families heen liepen.

Er staat niet dat Jezus wil dat dit gebeurt. Het is eerder een verdrietige voorspelling dat het zo zal gaan. En daar kan zelfs hij niets aan veranderen.

In de geschiedenis voorbeelden te over.

Maar dat blijft een beetje een ver van ons bed show. Voor ons krijgen de woorden betekenis wanneer we ze dichterbij halen. Wanneer we horen hoe ze over ons gaan. Hoe er in onszelf familiäre stemmetjes zijn die ons willen regeren. Die nu eens boos en dan weer verongelijkt roepen dat we naar ze moeten luisteren. Die ons vanbinnen willen verscheuren. Stemmetjes als inwendige spoken en demonen.

“Denk niet dat Ik gekomen ben om op aarde vrede te brengen,” zegt Jezus. “Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard.” Een zwaard dat verdeelt. Een zwaard dat scheiding brengt.

Niet elke scheiding is verkeerd. In tegendeel. Soms is scheiding nodig om iets nieuws te kunnen beginnen. Dat vertelt ons Genesis. “God zei: ‘Er moet licht komen,’ en er was licht. God zag dat het licht goed was, en hij scheidde het licht van de duisternis.” En hij scheidde het ene water van het andere, en het water van het vaste land.

Als God scheidt, wordt er eerst scheiding aangebracht. Pas daarna kan er iets nieuws worden gevormd. Je zou zelfs kunnen zeggen: scheiden hoort bij God.

Geen vrede dus. Ik vul graag aan: geen vrede voor zover het om de lieve vrede gaat. Er is geen vrede als die inhoudt dat je ingrijpende keuzes voor je uitschuift en alles op de oude voet door laat gaan. Dat is pappen en nathouden. Dat kan wel een tijd goed gaan, maar leidt onherroepelijk op den duur tot een probleem. Tot een

burn-out. Of een depressie. Of psychosomatische klachten. Of alles tegelijk.

Maar veranderen is niet makkelijk. Het aanbrengen van scheiding, scheppende scheiding, gaat ons zwaar af. Een nieuwe weg maakt bang. Alles in ons wil terug naar het oude bekende. Het hoort bij ons mensen. Daarom is het ook zo moeilijk om in een organisatie dingen te veranderen. Daarom vinden mensen het vaak lastig als er in de kerk dingen veranderen.

Maar als het oude vertrouwde niet meer voldoet, is er iets nieuws nodig. Dan is de vrede van het oude vertrouwde geen echte vrede meer.

Echte vrede – dat is wat ons kan overkomen nadat ingrijpende keuzes zijn gemaakt. Nadat we aan de pijnlijke omkeer zijn begonnen. Nadat we door de crisis heen zijn gegaan, in plaats van om de hete brei heen te draaien.

Wanneer we in onszelf de demonen kunnen onderscheiden van de stem van God, kan er licht en ruimte komen. Dan kan mijn vriend naar zijn genezing toewerken en gaan geloven dat hij er mag zijn, en dat hij de moeite waard is als mens. En hoe meer we daarin durven geloven, hoe meer we worden wie we ten diepste zijn – en hoe dichterbij we komen bij God zelf.

Muziek

*Lied: ‘Roept God een mens tot leven’: **lied 346** op de dubbelmelodie van lied 540, ‘Het waren tien geboden’; 1 vrouwen, 2 mannen, 3 vrouwen + mannen, 4 vrouwen, 5 mannen, 6 vrouwen + mannen, 7 vrouwen, 8 mannen, 9 + 10 vrouwen + mannen*